

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

*Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика
модернізації України: політичні, юридичні, економічні
та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.*

*IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного
розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.*

*Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні:
стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 31.10.18)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. “Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”, 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”, 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. “Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”, 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018

Підпалій В. Л.	
Окремі проблеми стадії підготовчого судового засідання	144
Кабанова І. А.	
Сучасна класифікація валютних ринків та їх учасники	147
Найченко А. М., Куртакова Г. О.	
Докази в господарському процесі: виникнення та розвиток електронного документа.....	150
Шевченко В. С.	
Стан законодавства у сфері мовних відносин.....	155
Мироненко І. В.	
Застосування оперативно-господарських санкцій у сфері капітального будівництва	157
Бондаренко О. Г.	
Використання поліграфа під час розслідування заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, що спричинило смерть потерпілого.....	160

ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ

Романова Л. В.	
Маркетинг в епоху постмодернізму: проблеми і перспективи розвитку	163
Дмитренко Г. А.	
Унікальна траєкторія модернізації України в контексті реалізації ідеології еколюдиноцентризму	166
Сафонова В. Є., Кальна-Дубінюк Т. П.	
Використання інформаційно-консультаційних технологій для прийняття науково обґрунтованих рішень	169
Карбовська Л. О.	
Конкуренція, маркетинг і конкурентні переваги.....	171
Алієва-Барановська В. М.	
Удосконалення стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграційних перетворень	174
Згалат-Лозинська Л. О.	
Інтелектуальний капітал як фактор інноваційного розвитку економіки.....	177
Калина А. В.	
Причини та наслідки зниження рівня життя населення в Україні.....	180
Новальська Н. І.	
Застосування сучасних освітніх технологій при викладанні навчальних дисциплін з менеджменту та адміністрування	183
Тьорло В. О., Мірошніченко В. В.	
Модернізація господарства України за принципом зеленої економіки	186
Бігдаш В. Д.	
Виклики та позитивні тренди розвитку страхового ринку України	188
Чуніхіна Т. С.	
Податкова політика: теоретичний аспект	190

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАПОДІЯННЯ ТЯЖКИХ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ, ЩО СПРИЧИНИЛО СМЕРТЬ ПОТЕРПІЛОГО

Сьогодні проблема встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення пов'язане із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень, що спричинила смерть потерпілого є гострою і актуальною, а особливо проведення допиту учасників кримінального процесу по зазначеній категорії злочинів. Адже постійно нагромаджується і узагальнюється практичний матеріал, впроваджуються нові психологічні та науково-організаційні методи проведення допиту. До того ж кожен з дослідників вкладає в поняття допиту елементи, що є притаманними лише для науки, яку він представляє [1, с. 14].

У процесі розслідуванні вказаного виду злочину, потрібно приділяти і увагу перевірці алібі підозрюваного. Тому слідчим мають бути допитані не лише його родичі, близькі, друзі, які в основному є зацікавленими особами в кримінальному провадженні, а також і інші малознайомі особи підозрюваному, які об'єктивно оцінюючи ситуацію в більшості випадків і надаватимуть достовірнішу інформацію.

Під час розслідування слідчий може запропонувати підозрюваному пройти опитування з використанням поліграфа. Поліграф – різновид спеціального психофізіологічного технічного засобу, який здійснює реєстрацію динаміки протікання не менше п'яти незалежних психофізіологічних процесів людини (грудного і діафрагмального дихання, серцево-судинної активності, електропровідності шкіри, рухової активності) у відповідь на пред'явлення за спеціальною методикою певних психологічних стимулів (запитань, зображень, предметів), не завдаючи шкоди життю, здоров'ю людини та навколишньому середовищу [2].

Як наголошує Чернявський С.С., за необхідності перевірки істинності вербальної інформації, отриманої на стадії досудового розслідування від підозрюваного, потерпілого або свідка, у слідчій практиці України застосовується призначення так званої психофізіологічної експертизи. Питання, що вирішує експерт під час даного виду дослідження, цілком відповідають критеріям, які висуваються до психологічного дослідження, що узгоджується з ч. 1 ст. 242 КПК України [9, с. 8].

У ході проведення слідчих (розшукових) дій з використанням допомоги спеціаліста поліграфолога є можливість визначити:

- достовірність показань особи відносно обставин конкретного злочину;
- наявність самообмов й ілюзорних уявлень особи про нібито вчинений ним злочин;
- коло осіб, причетних до злочину, або тих, які володіють інформацією відносно конкретного злочину;
- місце знаходження матеріальних доказів на місцевості та приміщенні, в тому числі, і безпосередньо під час обшуку;
- спрямування проведення психологічного обґрунтованого правомірного впливу на підозрюваного з метою його схвалення до дачі правдивих показань;

- достовірність показань при проведенні впізнання, комплексної психолого-психіатричної експертизи та інших процесуальних дій;
- правдивість показань свідків, достовірність даних, отриманих від очевидців, потерпілих чи заявників [3].

Слідчий має можливість підтвердити чи спростувати версію, що якщо під час допиту особи, яка підозрюється у заподіянні тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого і яка при цьому надала дозвіл пройти опитування з використанням поліграфа, може бути не причетною до його вчинення. Звірівши цю версію з результатами поліграфа, у слідчого може вибудуватися певний вектор руху по іншим слідчим версіям.

Проте трапляються непоодинокі випадки, коли компетентні органи та їх посадові особи відмовляються від призначення психофізіологічної експертизи (проходження поліграфу), і причинами тому є:

- по-перше, коли слідчий, прокурор чи суддя вважають, що в матеріалах кримінального провадження достатньо інших доказів або даних для прийняття процесуального рішення і не порушені основні принципи об'єктивності, повноти, всебічності зібраних матеріалів;
- по-друге, якщо вказані вище особи не мають достатніх даних про наявність такої практики, методичні можливості та процесуальні особливості призначення, проведення та оцінювання результатів поліграфічної експертизи;
- по-третє, якщо уповноважені законом органи й особи досудового розслідування та суду з будь-яких суб'єктивних причин не зацікавлені в повному, всебічному і об'єктивному розслідуванні й слуханні справи в суді (наприклад, через значну завантаженість іншими справами, небажання обтяжувати себе додатковою роботою, елементарною недобросовісністю чи, що гірше, корисливою вигодою для себе) [4, с. 327].

Мотлях О.І. вважає, що “слідчі й судді перевищують свої посадові повноваження, коли стверджують, що такої експертизи, як поліграфічна, немає. Вони не правомочні визначати відповідний перелік експертиз і відмовляти у їх призначенні, тим паче, якщо підготовлений висновок експертом-поліграфологом внесе певну ясність у процес розслідування конкретного кримінального правопорушення. Відмова в її проведенні, яка ґрунтується на відсутності окремої норми закону щодо використання поліграфа в Україні, не містить в собі законних підстав” [5, с. 140].

На сьогодні судова практика у Польщі показує, що чинне законодавство допускає можливість здійснення перевірки на “детекторі брехні” у вигляді експертного висновку, який висуває свідок-експерт (рішення Верховного суду від 29 січня 2015, I KZP 25/14). У Польщі поліграф використовується для того, щоб зменшити коло підозрюваних або визначити доказову цінність виявлених слідів (ст. 171 Кримінального процесуального кодексу Польщі). Особа повинна розуміти, що якщо психофізіологічна експертиза була проведена у відповідності до ст. 200 Кримінального процесуального кодексу Польщі (вимоги до висновку експертів), то це буде оцінюватися судом вільно так, як будь-який інший доказ, і суд не зобов'язаний використовувати їх на користь обвинуваченого. Психофізіологічна експертиза не може проводитися на останніх стадіях розслідування справи. Це пов'язано зі змінами в емоційному стані особи. Тому, в даному випадку результати психофізіологічного тестування не є допустимими.

В науковій літературі найчастіше зустрічається позиція, яка зводиться до використання поліграфа з метою полегшення роботи органам досудового розслідування при формуванні доказової бази, яка підтверджує винуватість особи в вчиненні кри-

мінального правопорушення. Натомість, можливість підозрюваного (обвинуваченого) за допомогою поліграфічної експертизи довести свою невинуватість залишається науково не обґрунтованою, не зважаючи на те, що одним із головних завдань кримінального провадження є охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження та не засудження невинуватої особи (ст. 2 КПК).

Отже, психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа створює додатковий захист особи від фальсифікації кримінальних проваджень і судових справ, винесення несправедливих і незаконних вироків.

Очевидно, що законодавством України результати поліграфа не визнаються доказом у кримінальному судочинстві, однак отримана інформація носить орієнтуючий характер і у сукупності з іншими доказами може допомогти встановити особу, яка вчинила цей злочин або спростувати підозру особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Джерела

1. Стахівський С. М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: Науково-практичний посібник. К. Атіка, 2009. 64 с.
2. Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України: наказ МВС від 13.11.2017 року № 920. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1472-17>
3. Чернявський С. С. Проблеми використання поліграфів під час досудового розслідування. Використання поліграфа в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи: матеріали III Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 7-8 лютого 2015 р.). К. Нац. акад. внутр.. справ. 2015. С. 7–10.
4. Половникова Ж. Ю. Применение полиграфа в системе МВД Украины. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.poligraph.com.ua/crimpol/article2.htm>
5. Мотлях О. І. Окремі проблемні питання психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа та її результатів у кримінальному судочинстві України // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. – Т. 3, № 32. – С. 137–140.